

Luis Ballesteros Martínez o día do seu 100 aniversario, en Picón (San Pedro de Vilanova).
Foto: Henrique Neira

Necrolóxica.

Luis Ballesteros, o fotógrafo de Vilanova (1916-2018)

Henrique Neira Pereira
valdoulla@yahoo.es

Luis Ballesteros Martínez naceu en Outeiro (San Pedro de Vilanova, Vedra) o 16 de agosto de 1916 e faleceu na mesma parroquia, na que foi soterrado, o 25 de xullo de 2018. Foi fotógrafo durante varias décadas principalmente no Val do Ulla, retratando numerosas persoas, paisaxes e acontecementos desta comarca natural, desde as festas populares ás visitas de personalidades.

Unha pequena selección dos milleiros de fotografías que realizou recolléronse no libro ‘Ballesteros, o fotógrafo’ e mais no documental e a exposición que levan o mesmo título, materiais que preparou a Asociación Raiceiros, de San Miguel de Sarandón, co apoio da Asociación de Veciños de Picón (San Pedro de Vilanova) e do Concello de Vedra, e que se presentaron en Picón o día no que celebramos o seu centenario, o 16 de agosto de 2016.

Seu pai, o mestre da escola de Santa Cruz de Ribadulla, Jesús Ballesteros Ferreiro, fora tamén fotógrafo, aínda que falecera sendo aínda moi neno Luis: o mesmo día que a súa esposa, Manuela Martínez Neira, o 3 de marzo de 1920, enfermos os dous na terrible epidemia de gripe daquela ano.

Por iso Luis lembraba como de neno vía pola casa as pequenas placas de cristal nas que se plasmaban as imaxes naquela época.

Chamado a filas polo Exército do bando ‘nacional’ para combater na Guerra Civil, logo da contenda Luis regresou á vivenda familiar e tras mercar en Santiago unha cámara comezou a facer fotografías, primeiro en branco e negro e anos máis tarde en cor. Iniciaba así unha actividade na que non tardou en converterse en profesional captando coa súa cámara milleiros de persoas nas súas casas ou aldeas, estreando vehículos, practicando deporte, visitando as feiras, festas e romarías, en definitiva enchendo de recordos os álbumes de centos de fogares da Ulla e das familias na emigración.

O seu labor artístico compatibilizáboo co traballo no comercio que abrira seu irmán e con tarefas ocasionais como medicións de leiras, co comercio de gando ou mesmo elaboración de documentos.

Promoveu ademais a celebración dunha proba deportiva, a Baixada do Pico, que xurdiu de xeito casual hai máis de tres décadas.

Estando na tenda-bar da familia, Luis falaba do Pico Sacro cun cliente, a quen lle explicaba que un mozo podía baixar do Pico Sacro correndo ata o bar en Picón, en San Pedro de Vilanova, nun cuarto de hora, empregando camiños e nalgúns tramos atravesando o monte. O cliente pensaba que non se podía facer nun tempo tan escaso, e apostou 2.000 pesetas a que Luis non era capaz de baixar en vinte minutos. Levárono en coche para o Pico e el tardou deza-seis minutos en facer o percorrido, a pesar de ter daquela máis de 60 anos. A partir de aí, decidiuse a organizar unha proba deportiva anual e as empresas da parroquia doaron trofeos e medallas e naceu a carreira pedestre Baixada do Pico.

Temos que falar tamén doutra das súas grandes afeccións: o estudo das tradicións xacobeas e dos Camiños de Santiago en terras da Ulla, que xurdiu debido a que a súa casa natal en Outeiro se ergue á beira da ruta que serve de prolongación da Vía da Prata ou Camiño a Santiago polo Sueste. A uns metros da casa encóntrase a Capela do Santiaguíño (1676) e a Fonte (1670) do mesmo nome, que inclúe dúas estatuas que orixinalmente estaban no coro pétreo do Mestre Mateo da Catedral de Santiago; nesa casa funcionou durante algúns anos no século XIX a fábrica de coiros chamada de Lecherén. Xa xubilado, Luis subía moitos días ata a Capela e contáballes ás persoas que pasaban peregrinando as lendas e tradicións protagonizadas pola raíña Lupa e o apóstolo Santiago.

Ballesteros foi ademais inventor: en 2005 presentou unha solicitude de patente para un modelo de ferramenta de corte deseñado para podar viñas e realizar outras tarefas similares, e que en lugar dun resorte para unir as dúas pezas de metal empregaría dúas pezas de goma, o que permitiría podar empregando menos forza.

Foise Ballesteros o día de Santiago, mais a súa lembranza permanece con nós, en infandas imaxes coas que inmortalizou pequenos fragmentos da vida nas terras ullás.